

Sivistyslautakunnan lausunto koulujen ja oppilaitosten loma-aikoja koskevasta muistiolounnoksesta

Sivistyslautakunta 16.06.2026
411/12.00.02/2026

Opetusministeriö on pyytänyt lausuntoa liitteenä olevasta muistiolounnoksesta, joka käsittelee koulujen ja oppilaitosten loma-aikojen nykykäytäntöjä sekä esittelee mallin, joka havainnollistaa kesäloman aloittamisen siirtämistä kahdella viikolla nykyistä myöhemmäksi kesäkuulle ja koulutyön aloittamista elokuun puolivälin jälkeen. Lisäksi mallissa on otettu huomioon pidentyvän kevätlukukauden keventäminen uudella, huhtikuun loppuun ajoittuvalla kevätlomalla.

Liite 1

Opetusministeri Adlercreutz on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriön virkakuntaa selvittämään, miten koulujen ja oppilaitosten kesälomien siirtäminen olisi toteutettavissa ja millaisia muutostarpeita siirto aiheuttaisi koulutusjärjestelmässä.

Muistiolounnos on laadittu virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriössä. Työn aikana on kuultu Opetushallituksen ja Ylioppilastutkintolautakunnan virkahenkilöitä. Muistiolounnoksessa loma-aikoja ja niiden mahdollisten muutosten vaikutuksia tarkastellaan ensisijaisesti opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan sekä koulutusjärjestelmän näkökulmasta. Muistio on tarkoitettu pohjaksi loma-ajoista käytävälle keskustelulle ja niitä koskeville jatkotoimille.

Tavoitteena olisi tukea perheiden hyvinvointia vahvistamalla perheiden mahdollisuuksia viettää yhteistä kesälomaa. Mahdollisella lomien siirrolla tavoiteltaisiin suomalaisen koulutusjärjestelmän työ- ja loma-aikojen yhteensopivuutta muun Euroopan loma-aikojen kanssa. Lisäksi keväälle ajoittuvalla uudella lomajaksolla kevennettäisiin pitkää kevätlukukautta ja tuettaisiin lasten ja nuorten hyvinvointia.

Lausuntopyynnön tarkoituksena on kerätä tietoa vaikutuksista, joita loma-aikojen muutoksilla nähdään olevan, mikäli lomat toteutuisivat muistiossa esitetyn mallin mukaisesti. Lisäksi selvitetään vastaajien näkemyksiä esitetyistä loma-aikojen muutoksista.

Opetus- ja kulttuuriministerin käynnistämä selvitystyö ei ole siis varsinaista lainvalmistelua eikä johda suoraan esimerkiksi perusopetuslain muutosesitykseen. Myöskään nykyisen hallituksen ohjelmassa ei ole sovittu koulujen työaikaisten muutoksesta.

Mäntsälän sivistyslautakunnan lausunto opetusministerin muistiolounnokseen:

Keskeiset esitykset opetus- ja kulttuuriministeriön valmistelemissa muistiossa koulujen ja oppilaitosten loma-aikojen tarkastelussa ovat:

- Siirretään kesäloman alku kahdella viikolla nykyistä myöhemmäksi
- Säädetään syyslukukaudelle paluu elokuun puolivälin jälkeen
- Kevään työaika pitenee ja syksy lyhentyy viikolla
- Säädetään huhtikuun loppuun uudesta kevätlomasta

Koulujen ja oppilaitosten loma-ajat ovat sidoksissa erityisesti perusopetuslakiin ja perusopetusasetukseen. Perusopetuslaissa määritellään lukuvuosi, työpäivien määrä ja annetaan valtuus opetus- ja kulttuuriministeriölle säätää asetuksella koulutyön päättymisajankohta, joka on nykyisessä asetuksessa määritelty viikon 22 lauantaiksi.

Muistion esityksessä annetaan jo selkeä ehdotus uudesta mallista koulujen ja oppilaitosten loma-ajoista. Keskeistä esityksessä on lukuvuoden päätyminen kahta viikkoa myöhemmin kesäkuussa ja ehdotus, että asetuksella määriteltäisiin elokuussa lukuvuoden aloitusajankohdaksi viikon 34 ensimmäinen työpäivä. Lisäksi kevätlukuukaudelle muistiossa on esitetty vähintään viikon mittainen loma huhtikuun lopulle.

Muistiossa todetaan lukuvuoden työpäivistä ja muista koulujen ja oppilaitosten loma-ajoista seuraavastai:

”Muutokset kesäloman ajankohdassa ja uusi kevätloma eivät muuttaisi loma- tai opetuspäivien määrää lukukauden aikana. Lomapäivät keväälle saataisiin lyhentämällä vastaava määrä lomapäiviä muista loma-ajankohdista. Opetuksen järjestäjien päätettävänä edelleen olisi, mitä muita lomajaksoja lukukauden aikana olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa kesä- ja kevätlomasta jäljelle jäävillä lomapäivillä.”

Muistiossa esitetty malli vähentäisi perusopetuksen koulutuksen järjestäjän päätösvaltaa lukuvuoden aloittamisajankohdan määrittelyssä ja muiden lomien rytmittämisessä, koska erityisesti elokuun lukuvuoden aloittamisajankohtaa on voitu koulutuksen järjestäjän päätöksellä säädellä ja sitä kautta rytmittää muita loma-aikoja. On myös muistettava, että sekä syysloman että talviloman ajankohtia ei olla säädetty ja ne ovat koulutuksenjärjestäjän päätöksenteon alaisia ja yhteiskunnan vakiintuneisiin käytäntöihin pohjautuvia käytäntöjä, joita ohjaavat osittain oppilaiden tarve lepoon ja osittain ylioppilaskirjoitusten vakiintuneet käytännöt sekä kunnissa koulujen ja oppilaitosten yhteisten opettajien työajat. On siis syytä tarkastella myös näitä vakiintuneita käytäntöjä, kun lukuvuoden loma-aikoja mietitään. Vaikka toisen asteen koulutuksella ei ole yhtä tarkkaa määrittelyä työajoista ja lainsäädäntö eroaa perusopetuksen vastaavasta on syytä arvioida vaikutusta koko toisen asteen oppivelvollisuuskoulutuksen toteutumiseen ja erityisesti siihen, että opetuksen järjestämisen kustannukset tulee pysyä hallinnassa.

Vaikutukset varhaiskasvatuksen osalta on syytä arvioida muistiossa olevia viitauksia tarkemmin. Kunnissa varhaiskasvatus järjestää suurimmalta osin perusopetuslain alaista esiopetusta, johon liittyy melkein aina lapsen kohdalla täydentävää varhaiskasvatusta. Samoin oppilaan pidennetty oppivelvollisuus alkaa varhaiskasvatusiässä. Varhaiskasvatusikäisten lasten näkökulma ja heidän huoltajiensa näkökulma tulee myös jatkossa olla painokkaammin esillä, kun koulujen loma-aikoja pohditaan. Usein lapsiperheissä on juuri se tilanne, että heillä on sekä varhaiskasvatusikäisiä että kouluikäisiä lapsia, joiden huoltajilla työura on alussa ja loma-ajat siten kaikkein lyhyimpiä.

Sinäällään on kannatettavaa, että koulujen ja oppilaitosten loma-aikoja tarkastellaan. Lähtökohdana tulee olla lasten ja nuorten edun ensisijaisuus ja jaksamisen tukeminen. Myös perheiden tilanteet ja ylipäätään elinkeinoelämän tarpeet tulee olla tarkastelussa mukana, mutta keskustelussa tulee huomioida, että päätösten valmistelu tehdään ensi sijassa lasten arkipäivään liittävässä asiassa ja lasten edun toteutuminen edellyttää kaikilta toimijoilta malttia. Toivottavaa on, että tarkastelussa otetaan huomioon vastaisuudessa suoraan lainvalmistelun lähtökohdat ja

se, että tehdään laaja ja kattava esiselvitys asiasta. Keskustelua ei edistä eri intressiryhmien edun kautta käytävä väittely, jossa ei ole yhteistä tietopohjaa eikä myöskään kattavaa ja koottua ennakkovaikutusten arviointia. Ymmärtääksemme tähän on myös osittain viitattu muistion luvussa 1.1 Säädosmuutostarve.

Valmistelija

Sivistysjohtaja Timo Ahvo, sähköposti timo.ahvo(@)mantsala.fi

Esittelijä

Sivistysjohtaja Ahvo Timo

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta hyväksyy lausunnon koulujen ja oppilaitosten loma-aikoja koskevaan muistioluonnokseen.

Päätös

Liite 1. OKM lausuntopyyntö koulujen ja oppilaitosten loma-aikoja koskevasta muistioluonnoksesta

Liite 2. Malli koulujen loma-aikojen muuttamiseksi